

<http://www.israelmisjonen.no/ressurser/materiell/prekenverksted>

4. søndag i fastetiden - 6. april 2014

Prekentekest: Hebr 4,14-16

Lesetekst I: 1 Mos 22, 1-14

Lesetekst II: Joh 11, 45-53

Jesus, den barmhjertige øverstepresten

Det gamle testamente peker frem mot Jesus og hans virke, og blir dermed en nøkkel til å forstå hvem Jesus er og hva Gud ønsker å gjøre gjennom frelseshistorien. Institusjoner, personer og profetier i Det gamle testamente er derfor med å forberede og forklare hva Det nye testamente handler om. Og uten denne bakgrunn kan vi ikke forstå høyden og lengden og dybden og bredden i evangeliet. Vår tekst nå i slutten av fastetiden er et eksempel på nettopp dette: Øverstepresten i GT er et forbilde som peker fremover mot Jesus og hans oppgave.

Avgjørende for Israel

Så hvem var øverstepresten? Hans oppgave var helt avgjørende for Israels eksistens. Det var han som på folkets vegne en gang i året skulle bære frem det store offeret til soning for folkets synder. Etter å ha ofret for seg selv og sin familie, kunne han som rensket og ren gå inn i det aller helligste for å stenke blodet av en slaktet bukk på paktskisten hvor Guds lover var oppbevart, og som Guds folk hadde syndet mot. Blodet sonet, det vil si fjernet, syndene. De ble borte, visket ut, forsvant.

Jom kippur

Ordet for sone, kippur på hebraisk, betyr nettopp viske ut, og på denne måten ble det i det gamle Israel holdt en slags årlig langfredag som ble kalt jom kippur (soningsdagen), der syndene ble fjernet fra folket. Men dette ble gjort på enda en måte, idet øverstepresten la hendene på en annen bukk (syndebukken!) som ble jaget ut i ødemarken. Folket kunne med egne øyne se hvordan syndene ble båret bort fra dem og forsvant!

Budskapet var helt klart: Gud er en hellig Gud som ikke ser gjennom fingrene med ondskap og synd, den må bekjennes for så å fjernes gjennom den store nådehandlingen hvor det finner sted en dramatisk stedfortredende straffeaksjon. Straffen lå på offeret for at Israel skulle ha fred - shalom – i paktsfellesskapet med sin Herre! Dette måtte altså gjentas hvert eneste år og øverstepresten fungerte som en mellom-mann mellom Gud og folket idet han var den som utførte ofringene og tilsa dem syndenes forlatelse.

En gang for alle

Så kommer Jesus. Han er både sonoffer og øversteprest i en og samme person, han er både den som ofres og den som ofrer! Og hans gjerning er så grundig at den aldri behøver å gjentas: Det skjer en gang for alle. Han gikk ikke inn i templets aller helligste, men inn i det som templet er en forsmak på: Guds himmelske sted, der han troner til evig tid. *Vår* øversteprest har gått gjennom himlene til nådens trone og gjort det mulig å bli rensset fra synden, frelst fra alt som skiller oss fra Gud på en måte som er ufattelig mye større enn det Israel noen gang fikk oppleve. Hebreerbrevets forfatter forklarer dette, likheter og forskjeller mellom den gammeltestamentlige øversteprest og Jesus meget grundig, i over fire kapitler (4,14 - 10,18), og gjør det helt klart at det gamle bare er en skygge av alt det gode som skulle komme (10,4).

Sommerfuglen

Det var en nødvendig forberedelse til det Gud hadde planlagt, men nå er den gamle tid helt forbi. Vi kan sammenligne det med en sommerfugl: Den må først være en liten larve før den kan bli til det den var ment å være. Men når vi ser den vakre sommerfuglen lette og fly av sted, er det ingen som lenger bryr seg om larvestadiet... Sommerfuglen er så mye vakrere og herligere enn det som lå der innkapslet og smått på jorden, og den har evner som langt overskrider det som var mulig for larven.

La oss derfor holde fast ved bekjennelsen! Bekjennelsen til hvor grundig og gjennomført Guds frelse i Jesus Kristus for oss jøder og hedninger er utført. Forberedt i over tusen år, gitt oss av Han som var uten synd og gjorde et eviggyldig offer for alt vi har gjort galt: Det vi har gjort og det vi kommer til å gjøre. Ikke noe mer offer fra vår eller noen annens side vil noensinne bli nødvendig. Det er evangeliet, det er budskapet vi nå forbereder oss til å fordype oss i enda en gang i påskefeiringen som kommer.

Frimodighet foran tronen

Og så til slutt:

Denne Guds sønn har levd her på jorden, som et menneske, i svakhet og prøvelser, i angst og lidelser, i ensomhet og misforståelser, i fristelser og oppgitthet, alt er han prøvet i på samme måte som vi. Teksten i Joh 11 gir oss et lite glimt inn i hvor forfulgt og uglesett Jesus var av samtidens religiøse ledere og hvordan han stadig måtte trekke seg bort for ikke å bli tatt før tiden for den store jom kippur. Derfor forstår han oss, derfor har han medlidenhet med oss, derfor kommer han oss til hjelp i alt vi strever med. Fordi han er vår øversteprest og vår bror og venn på samme tid, er det barmhjertighet og nåde som er hans kjennetegn. Som vår tekst så vakkert uttrykker det: «La oss derfor frimodig tre fram for nådens trone, så vi kan finne barmhjertighet og finne nåde som gir hjelp i rette tid!»

Anne-Margrete Saugstad

Høgskolelektor ved NLA Høgskolen Staffeldtsgate, Oslo, kristendomskunnskap hovedfag og teologisk embetseksamen i Det gamle testamente.

annemargrete.saugstad@nla.no